

Checking Romaine Lettuce/Marror for Bugs

ויקרא יא

(מא) וְכַל-הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל-הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: (מב) כָּל-הוֹלֵךְ עַל-גָּחוֹן וְכָל-הוֹלֵךְ עַל-אַרְבַּע עַד כָּל-מַרְבֵּה רַגְלִים לְכָל-הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל-הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי-שֶׁקֶץ הֵם: (מג) אֵל תִּשְׁקְצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: (מד) כִּי אֲנִי יִקְוֶה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ הַרְמִשׁ עַל הָאָרֶץ:

רמב"ם ספר המצוות מצוות לא תעשה קע"ו

הזהירנו מלאכול שרץ הארץ כתולעים והחפושיות והדומה להם וזהו הנקרא שרץ הארץ. והוא אמרו "וכל השרץ השורץ על הארץ" וגו' (ויקרא י"א:מ"א). ומי שאכל לוקה. (שמיני, רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פ"ב):

רמב"ם ספר המצוות מצוות לא תעשה קע"ח

הזהירנו מלאכול תולעים המתילדים בפירות ובזרעים ומעת שילכו ויצאו על שטח אותן הזרעים או אותן הפירות (ובזרעים). ואפילו מצאנו אותם אחר כן תוך הזרע או תוך הפרי אינו מותר לאכלם ומי שאכלם לוקה. והוא אמרו "לכל השרץ השורץ על הארץ לא תאכלום" (ויקרא י"א:מ"ב). ולשון ספרא להביא את שפרשו לארץ וחזרו. (שמיני, רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פ"ב):

ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה קעט

והמצוה הקע"ט היא שהזהירנו מאכול אי זה שרץ שיהיה מבלתי יחוד בין שרץ העוף בין שרץ המים בין שרץ הארץ. והוא אמרו ית' (שם) אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם. זה לאו בפני עצמו ולזקין עליו. והוא דומה לאיסור כולל. לפיכך מי שאכל כלום משרץ הארץ לוקה שתיים, אחת משום השרץ השורץ על הארץ שקץ הוא לא יאכל ("ל"ת קעו), ואחת משום אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ. ומי שאכל כלום משרץ העוף לוקה שתיים, אחת משום וכל שרץ העוף טמא הוא לכם לא יאכלו ("ל"ת קעה), ואחת משום אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ.

שולחן ערוך אורח חיים תע"ג:ה

אלו ירקות שיוצא בהם ידי חובתן, חזרת, גלשין, תמכא, תרביבא (פריש מיני עשבים מרים), מרור...
... ועקר המצוה בחזרת. ואם אין לו חזרת, יחזר אחר ראשון ראשון, כפי הסדר שהם שנויים.

משנה ברורה שם ס"ק מב

בחזרת - שהוא זכר לשעבוד מצרים שהיה תחלתו רך ולבסוף קשה וכן הוא ג"כ טבע חזרת שתחלה מתוק וסופה מר. וכתבו האחרונים דאפילו הוא ביוקר קצת יותר משאר מרור ג"כ נכון להדר אחריו. אכן כתבו שבמין חזרת (היינו שאלאטי"ן) מצוי מאוד בימי פסח תולעים קטנים שאינם נכרים לחלושי עין. ע"כ מי שאין לו אנשים מיוחדים בעלי יראה שיבדקנו כראוי טוב יותר ליקח תמכא (שקורין חרי"ן) אף שהוא שלישי לפי הסדר שהם שנויים כי חלילה להכשל בלאו משום קיום עשה דרבנן ובפרט שאפשר לקיים שניהם ע"י תמכא:

שולחן ערוך יורה דעה ק:ג

קדירה של מרק שגפיל שם ברירה ונאבדה, אסור הכל.

תורת הבית הארוך בית ג שער ג

אלא ודאי משום דתמרי התלעה מצוית בהם אסורין לאכלן בלא בדיקה עד לבתר תריסר ירחי שתא שכל שהדבר מצוי בו חוששין לו. ואע"פ שהוא במיעוט, דלמיעוט המצוי חששו כענין שחששו לסירכות שבריאיה. ואמרינן נמי בשילהי פירקין דאלו טרפות לא לישפי איניש שיכרא בליליא על גבי ציבתא מאי טעמא דילמא פריש לציבתא והדר נפיל לכסא אלמא לפי שיבחושין מצויין בשכר חששו להן מן הספק. והכא נמי לא שנא. וכן כתב הרמב"ם ז"ל זה לשונו "כל מיני פירות שדרכן להתליע כשהן מחוברין לא יאכל עד שיבדוק הפרי מתוכו שמא יש בו תולעת ע"כ." ולפיכך הפולין והעדשים הרכים אסורין לאכלן בלא בדיקה מפני שתולעת מצויה בתוכו באיביהן מלבד הרחש הגדול הנקרא קורקו שגדל בפולין לאחר שנתלשו מאיביהן. ומכל מקום נראה דדוקא לכתחילה אבל אם עבר ובשל בשאינו יכול לבדוק מותרין כדרך שאמרו בבהמה שאם בא זאב ונטל בני מעיה שהיא עומדת בחזקת היתר. ועוד דהכא איכא תרי ספיקי חדא דילמא לא הוה ביה ואם תמצא לומר הוה ביה דילמא נימוח ובטיל.

שולחן ערוך יורה דעה סימן פ"ד

(ט) כל מיני פרות שדרכן להתליע כשהם מחברים, לא יאכל עד שיבדק הפרי מתוכו שמא יש בו תולעת. ואם שיהיה הפרי אחר שנגעק, י"ב חדש, אוכל בלא בדיקה. שכל בריה שאין בה עצם, אינו מתקיים י"ב חדש. ומכל מקום צריך לבדוק, להשליך התולעים הנמצאים ביניהם בחוץ, או על גבי הפרי. ואף לאחר שישליך הנמצאים בחוץ, יש לחוש שמא כשיתגנם במים בתוך הקדרה, יצאו לחוץ וירחשו (תרגום הש"ס) השרץ רחש דרחיש) במים, או בדפני הקדרה, או על גבי הפרי. הלכך, הבא לבשל לאחר י"ב חדש פרות שהתליעו, יתנם לתוך מים צוננים, המתלעים והמנקבים יעלו למעלה, ואחר כך יתנם בקדרת מים רותחים, שאם נשאר בו תולעת ימות מיד.

נלא מהני בהם אם בדק הרב, אלא צריך לבדק כלם, דהוה מעוט דשכיח (רשב"א בת"ה ובתשובה סימן רע"ד).

(ט) עבר ובשל תוך י"ב חדש, בלא בדיקה, אם יכול לבדק, בודק. ואם לאו, מתר. ואם נמצאו קצת בקדרה, משליכם, ואוכל השאר. ל"כ אין לך פרי שאין בו ס' נגד טעם התולעת שבתוכו (תשובת הרא"ש בשם מהר"ם). {יש מי שאומר דהני מלי שלא נמצאו אלא אחד או שנים, אבל שלשה או ד', הכל אסור. להגה: ודוקא מאכל דאי אפשר לסננו ולהסיר מהם התולעים; ומאחר שהחזק בתולעים כלו אסור, אבל אם אפשר לסננו, מעביר משם התולעים הנמצאים שם, והשאר מתר (רשב"א סימן קי"ג). נעין לקמן סוף סימן ק'.

ערוך השולחן יורה דעה פ"ד

אין הכוונה שרוב הפירות דרכן להתליע דודאי בכה"ג אין לזה תקנה בלא בדיקת כל אחד ואפילו בדיעבד אסור, אלא כוונתם דמין זה דרכו להתליע במחובר ובמיעוטם ודאי יש בהם תולעת ואע"ג דברובם אין בהם תולעת, מ"ט לא אזלינן בתר רובא משום דהוה מיעוט המצוי וזהו כבדיקת הריאה שאע"פ שרוב בהמות כשרות הן מ"מ הצריכו חז"ל בדיקה משום דסרכות מצויות והוה מיעוט המצוי ולא אזלינן בתר רובא וכ"כ הרשב"א מפורש שם.

שו"ת משכנות יעקב יורה דעה סימן יז

ולענין שאלתנו במיעוט המלוי והוא צמצמו של עולם כזר הארכנו ובירחנו הדברים כשמלך מפי סופרים ומפי ספרים ובראיות גמורות שדין גמור וחובה לבדוק אחריו לדברי הכל ואף אחר ספק איסור ואין מועיל בזה רובא וחזקה וסיים לבטל הבדיקה וזו דעת כל האחרונים גם בדין הלעטת האוחזת ובמים צמות. ויפה לומר הפרמ"ג גם על משליכי הדקן של בר אוחזת. וזה דין צרור ומוכרח. וכבר נחזאר חוץ דברינו עד כיצד יקרא מיעוט המלוי מהך דגבי יין קוסם כמש"ל שהוא חלק מ"י. וגם מכל הראיות שכתבתי לעיל מוכיחין שאין הכוונה שיביא מלוי כ"כ כמו סרכי הריאה בזמניו אחר שרבו כל חומרות שכתמרו הגדולים בהן. וגם מדין מיעוט נפלים שכתבו החוספות והראש"ש וכמה פוסקים שנקרא מיעוט מלוי וחוששין לו משמע קן שדולאי אין מלוי כסרכות ריאה עתה רק כל דבר שאראה לעינים שהוא מלוי תדיר זה שמו אשר יקראו לו מיעוטא דשכית. ואין לחפש חלוקים מדעתנו בין מלוי למלוי ולהקל רק להחמיר. בשגם

שו"ת מנחת שלמה תניינא (ב - ג) סימן סג

בענין החשש מתולעים מפני מיעוט המצוי, לצערנו הוא דבר מצוי וחמור מאד, שהרי גם בכה"ג שאי אפשר לבדוק אלא ע"י טורח גדול מאד שזה ודאי רק מדרבנן. אפי"ה החמירו בזה הפוסקים

(א) טוב להתחשב במש"כ המשכנות יעקב (סימן יז) [דשיעור מיעוט המצוי הוא עשרה אחוז], ועל זה שבדקו מאה קופסאות [של ירק הנקרא ברוקולי במשך שנה ויותר] ונמצאו תולעים כמעט בכלם, [אע"ג שמוכרים אלפי קופסאות במשך השנה] וידוע שרובם באים מאותו העיר, נלענ"ד שצריכים לחשוש על כל המובא עד שיתברר אחרת.

Checking for Insect Infestation. Journal of Halacha and Contemporary Society LXXVI. Rav Aviyam Levinson (pp. 20-23)

One possibility is that one measures using the amount that he is going to eat presently. The reasoning for such a position is that when a person wants to eat his vegetable, he must be concerned that the amount he is going to eat requires checking.... This in fact is the position of R. Herschel Schachter.....

.... The third position is taht of R. Mordechain Willig, who maintains taht one in fact measures 10% of bite-sized pieces...

... Rav Yisroel Belsky has argued, based on several considerations, that 10% is measured only after washing..... According to his position, then, if one knows that washing reduces the infestation rate to less than 10%, washing without checking would be sufficient to permit consuming the produce in question.